

MYCENAEAN AND HOMERIC SOCIETIES

ARCHAEOLOGY AND TEXT

Collected Papers of

SIGRID DEGER-JALKOTZY

edited by Birgitta Eder and Ulrike Schuh

https://epub.oeaw.ac.at/Sigrid_Jalkotzy-Deger

28.

S. Deger-Jalkotzy – Ph. Dakoronia

Έλληνο-Αυστριακή Ανασκαφή στην Ελάτεια

Αρχαιολογικόν Δελτίον 45 Β' 1, 1990 [1995], 183–184

©

mit freundlicher Genehmigung / with kind permission

Dieses Dokument darf ausschließlich für wissenschaftliche Zwecke genutzt werden (Lizenz CC BY-NC-ND), gewerbliche Nutzung wird urheberrechtlich verfolgt.

This document is for scientific use only (license CC BY-NC-ND), commercial use of copyrighted material will be prosecuted.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ
ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΜΟΣ 45 (1990)
ΜΕΡΟΣ Β' 1 - ΧΡΟΝΙΚΑ

Mykenische Kommission
der österreichischen Akademie
der Wissenschaften
1010 Wien, Dr. Ignaz Seipel-Platz 2

In. Nr. 103/38

ΑΘΗΝΑ 1995

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΖΕΔΑΚΙΣ, Προϊστάμενος Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών
Αρχαιοτήτων, ΥΠΠΟ

ΝΙΚΟΣ ΖΙΑΣ, Προϊστάμενος Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών
Μνημείων, ΥΠΠΟ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ευαγγ. Κυπραίου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ: Ελένη Λίτινα

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ: Άντα Ανδριτσοπούλου

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χελένα Τζανέκα

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΕΣ: Comteko ΕΠΕ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ε. Μπουλούκος - Α. Λογοθέτης Ο.Ε.

© ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
Οδός Πανεπιστημίου 57, Αθήνα 105 64

ISSN 0570-622X

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίν. 1)	Σελ.	1-4		
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίν. 2)	»	5-6		
ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	»	6		
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίν. 3-10)	»	7-11		
Α΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ				
Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Ακροπόλεως, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς, Αρχαιολογική αποθήκη Βιβλιοθήκης Αδριανού, Αρχαιολογική αποθήκη Ρωμαϊκής Αγοράς, Αρχαιολογική αποθήκη Ασκληπιείου, Αρχαιολογική αποθήκη οδού Θρασύλλου, Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως, Μουσείο Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου). Ανασκαφικές εργασίες (Βιβλιοθήκη Αδριανού, Προπύλαια Ακροπόλεως, Οικόπεδο Μακρυγιάννη), Πλάκα (Οδός Μητρώου 8-10-12, Οδός Πολυγνώτου 3, Πλατεία Διογένους 6, Οδός Λυσίου 14 και Ερωτοκρίτου, Οδός Θρασυβούλου 19, Οδός Θρασυβούλου 3 και Θόλου, Οδός Ποικίλλης και Άρεως). Διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων (Δυτική κλιτύς Ακροπόλεως, Ρωμαϊκή Αγορά, Νότια κλιτύς Ακροπόλεως). Αναστηλωτικές εργασίες: Ακρόπολη Αθηνών (Παρθενώνας, Προπύλαια), Θέατρο του Διονύσου, Βιβλιοθήκη Αδριανού. Κέα (Αρχαιολογικό Μουσείο Ιουλίδας, Πύργος Αγίας Μαρίνας, Αρχαία Καρθαία, Περιοχή Ελληνικών, Περιοχή Ποισσών, Κηρύξεις αρχαιολογικών χώρων) (Σχέδ. 1-5· Πίν. 11-16)			»	12-26
Αρχαία Αγορά	»	26-28		
Γ΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ				
Ανασκαφικές εργασίες: Αθήνα (Οδός Προπυλαίων 10, Οδός Προπυλαίων 34, Οδός Ερεχθείου 18, Οδός Τσάμη Καρατάσου 5-7, Οδός Μάρκου Μπότσαρη 43-45, Οδός Κέκροπος, Πλατεία Συντάγματος, Πλατεία Μοναστηρακίου 6, Οδός Τρίτωνος 3, Οδός Τρώων 29, Διασταύρωση οδών Αχιλλέως και Κωνσταντινουπόλεως, Οδός Κωνσταντινουπόλεως και Καβάλας, Οδός Σερρών, Οδός Χαλκιδικής και Τσοτιλίου, Οδός Καστοριάς, Οδός Πλάτωνος 107, Οδός Σπινθάρου 15, Ιερά Οδός 271), Ελευσίνα (Οδός Κανελλοπούλου, Οδός Κοντούλη και Θανασουλοπούλου, Οδός Δήμητρος και Εθνικής Αντιστάσεως, Οδός Περσεφόνης και Εθνικής Αντιστάσεως, Οδός Ηρώων Πολυτεχνείου, Οδός Αρκαδίου), Μέγαρα (Οδός Σπάρτης 21, Οδός Γερανείων, Οδός Περεισιάδου 6, Οδός Ελευθερίου Βενιζέλου, Οδός Ν. Ξεκούκη 42, Οδός Μενελάου 16, Ακρόπολη Καρίας, Οδός Μελ. Μπεναρδή, Οδός Ν. Ξεκούκη, Οδός Π. Γεωργακή 4, Οδός Σωκράτους 18, Οδός 28ης Οκτωβρίου 223, Οδός Βυζαντίου 75), Αιγόςθενα (Πύλη, Νότιο σκέλος τείχους). Επιφανειακές έρευνες: Μεγαρίδα. Παράδοση αρχαιοτήτων (Σχέδ. Α΄ και 1-17· Πίν. 17-26)			»	29-68
Β΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ				
Ανασκαφικές εργασίες: Βούλα (Οδός Ηρακλειδών και Βαλτετσίου, Οδός Δελφών (Ο.Τ. 158), Οδός Δελφών (Ο.Τ. 157), Οδός Σερίφου, Οδός Παπαφλέσσα, Οδός Σερίφου, Οδός Βάρης και Θερμοπυλών, Οδός Καλύμνου και Διγενή, Οδός Πάτμου, Οδός Σπετσών, Οδός Σερίφου και Δραγατσανίου				

(Ο.Τ. 156), Οδός Σερίφου και Δραγατσανίου (Ο.Τ. 153Α), Οδός Κάλβου-Καζαντζάκη-Βενέζη, Οδός Καζαντζάκη και Βενέζη, Οδός Βενέζη 14, Οδός Γαλαξειδίου), Άνω Βούλα (Οδός Ηρακλειδών και Θερμοπυλών), Άλιμος (Οδός Χρυσανθέμων 21), Γλυφάδα (Οδός Αγίου Νικολάου 108, Οδός Αιγίνης 20), Λαυρεωτική (Αρχαίος πύργος, Ύψωμα Πυργάκι ή Βραχάκι. Αγροικία αριθ. 1, Ύψωμα Πυροβολεία. Αγροικία αριθ. 2, Ύψωμα Πυροβολεία. Αγροικία αριθ. 3, Ύψωμα Πυροβολεία. Αγροικία αριθ. 4, Ύψωμα Φουγάρο, Ύψωμα Σπηλιά, Ύψωμα Μερκάτι, Άγιος Γεώργιος Θορικού, Θέση Μανούτσου-Γαλήνη), Σούνιο, Κίτεζα Καλυβίων (Οικόπεδο Γ. Παπαδόπουλου), Μενίδι (Γεροβουνό-Αυλίζα), Κάτω Σούλι Μαραθώνα (Οικόπεδο Μ. και Ν. Κόμπλα). Αίγινα: Αίγινα (Οδός Σπ. Ρόδη, Οδός Νοσοκομείου και Περικλέους, Οδός Αγίου Νικολάου 8), Κάμπος-Μύλων (Οικόπεδο Μαρμαρινού), Μεριστός (Οικόπεδο Γεωργικού Συνεταιρισμού). Κύθηρα: Παλαιόπολις (Οικία Ιω. Σαμίου) (Σχ έδ. 1-2· Πίν. 27-33)	Σελ.	69-81
1η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Στερέωση μνημείων - Αναστηλωτικές εργασίες. Νομός Αττικής: Αθήνα (Ναός Παντάνασσας), Σταμάτα (Παλαιοχριστιανική βασιλική), Κορωπί (Προφήτης Ηλίας). Κύθηρα: Αρείο (Ναός Αγίου Πέτρου), Λουραντιάνικα (Ναός Αγίου Γεωργίου). Συντήρηση ψηφιδωτών-τοιχογραφιών-εικόνων. Νομός Αττικής: Κάλαμος (Ναός Αγίου Νικολάου Νεκροταφείου), Κερατέα (Ναός Αγίας Κυριακής), Αφίδνες (Ναός Αγίων Θεοδώρων), Κορωπί (Ναός Εισοδίων Θεοτόκου στο Κίτσι, Ναός Μεταμόρφωσης του Σωτήρος). Κύθηρα (Λειβάδι, Ναός Αγίου Μύρωνα Καλάμου). Περιοδείες. Νομός Αττικής: Κορωπί (Λαμπρικά), Μεσόγεια (Καλύβια), Ανάβυσσος-Θυμάρι (Ναός Αγίας Φωτεινής), Βραυρώνα (Παλαιοχριστιανική βασιλική), Κερατέα, Παιανία (Ναός Αγίου Νικολάου Χαλιδού, Ναός Αγίου Γεωργίου στη θέση Κόκλα). Κύθηρα (Ναός Αγίου Νικήτα στα Σανίδια), Αλεξανδράδες (Ναός Αγίας Κυριακής, Ναός Αγίου Γεωργίου του Βουνού). Διαμορφώσεις χώρων. Νομός Αττικής: Σταυρός-Γούπι (Ερειπωμένος ναός Αγίου Ιωάννη Θεολόγου), Σπάτα (Παλαιοχριστιανική βασιλική στη θέση Σκύμπτη). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Αττικής: Σταμάτα (Παλαιοχριστιανική βασιλική), Πόρτο-Ράφτη (Θέση Ντρίβλια), Κορωπί-Λαμπρικά (Ναός Αγίου Λουκά). Νομός Βοιωτίας: Αντίκυρα (Οικόπεδο Οικονόμου, Οικόπεδο Χαραλ. Παπά, Οικόπεδο Δημοτικού Σχολείου, Οικόπεδο Θ. Παπαλουκά, Οικόπεδο Γκιόκα-Αναγνώστου, Οικόπεδο Χ. Παρασκευά). Συντήρηση ψηφιδωτών. Νομός Φωκίδας: Κίρρα (Παλαιοχριστιανική βασιλική), Άμφισσα (Παλαιοχριστιανική βασιλική) (Σχ έδ. 1-9· Πίν. 34-42)	»	82-95
Δ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	»	96
Αρχαία Κόρινθος (Νοτιοανατολική γωνία του τεμένου Ε), Ισθμία (Αρχαϊκός ναός, Περίβολος αρχαϊκού τεμένου, Πήλινες πολύχρωμοι κέραμοι, Μελέτες σχετικά με τη βοτανική και την πανίδα, Περιρραντήρια, Στρωματογραφικές μελέτες, Ρωμαϊκά λουτρά), Νεμέα (Μουσείο, Ιερό του Διός, Στάδιο)	»	96-100
Άργος (Αγορά, Ασπίδα, Οικόπεδο Καρμόγιαννη) (Πίν. 43-45)	»	100-103
Ε' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	»	104
Κοκκινιά-Ακρίαι (Καστράκι)	»	104
5η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	»	104
Ζ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες (Μουσείο αρχαίας Ολυμπίας, Συλλογή Ήλιδας, Μουσείο Καλαμάτας, Μουσείο Πύλου). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Ηλείας: Κοσκινάς (Θέση Νερατζιά ή Αγία Παρασκευή), Καλύβια Ήλιδος (Θέση Γαλούπι), Γρύλλος (Θέση Τρίτσι), Τρυπητή Ολυμπίας (Θέση Σταφίδα), Κάτω Μπάμπες, Βαρθολομιό (Θέση Τραγάνι), Ορεινή, Γλύφα, Νεράιδα-Γραμμόνι (Άγιος Γεώργιος), Αγία Τριάδα, Βρύνα. Νομός Μεσσηνίας: Καλαμάτα, Βολιμίδια, Χώρα Τριφυλίας, Ριζοχώρι Τριφυλίας, Καινούργιο Χωριό Πυλίας. Νομός Ζακύνθου: Ζάκυνθος. Τυχαία ευρήματα - Παράδοση - Περισυλλογή αρχαίων. Νομός Αχαΐας: Άλιτις, Μάγειρα, Βίλιζα, Άγιος		

Ανδρέας, Γούμερο, Αρχαία Ήλις, Σιμόπουλο, Μακρίσια, Σκιλλουντία, Φιγάλεια, Λέπρεο, Αλφειός, Ρουπάκι Ήλιδας. Νομός Μεσσηνίας: Ράχες-Περιστεριά, Άνω Εγκλιανός Χώρας, Διβάρι Γιάλοβας, Κέντρο Καλαμών, Σχίζα, Στρέφι, Θαλάμες, Άνω Εγκλιανός (Ανάκτορο Νέστορος) (Σχ έδ. 1-3· Πίν. 46-55)	Σελ. 105-122
---	--------------

ΣΤ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Νομός Αχαΐας. Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Πατρών, Μουσείο Αιγίου, Εργασίες υπαίθρου). Ανασκαφικές εργασίες: Πάτρα (Οδός Αγίου Γεωργίου και Ηλ. Μηνιάτη 17, Οδός Αραχναίου 10, Οδός Διονύσου, Οδός Θράκης 37, Οδός Αυστραλίας 18, Ακτή Δυμαίων-Ευμήλου-Υψηλάντου, Οδός Ναυαρίνου 29, Οδός Αρκαδίου 5, Οδός Βότσαρη 5, Οδός Γερμανού 81, Οδός Ψηλαλωνίων 13, Οδός Αιόλου-Γερανίων-Πάροδος Αραχναίου, Οδός Γερβ. Παρασκευοπούλου 6, Οδός Γεροκωστοπούλου, Οδός Τσαμαδού 56, Οδός Μπουμπουλίνας 18 και Τσαμαδού, Οδός Ι. Βλάχου 23-25, Πάροδος Γ62, Οδός Σαχτούρη 47, Οδός Λόντου 40, Οδός Βότση 62, Οδός Τσαμαδού και Κορίνθου, Οδός Κορίνθου 158, Οδός Κουμανιώτου 23, Οδός Γ. Ολυμπίου 82), Βούντενη, Άγιος Κωνσταντίνος, Καλλιθέα, Χαλανδρίτσα, Μονοδένδρι, Κάτω Καστρίτσι, Κρήνη Πατρών (Οικισμός Μονοδενδρίου), Σπαλιάρεικα Λουσιικών. Εντοπισμός - Παράδοση αρχαιοτήτων: Άγιος Στέφανος, Θερειανού, Αλισσός, Αραχωβίτικα Πατρών, Πλατάκι, Κάτω Καστρίτσι, Σαραβάκι, Γηροκομείο Πατρών, Σαμακιά, Ρωμαϊκό υδραγωγείο, Λυκοχωρός, Περιβόλα, Θέα, Καλλιθέα, Καμίνια, Βραχνείκα, Τσουκαλείκα, Καμενίτσα Αλισσού, Βραχνείκα (Ναός Αγίου Παντελεήμονα). Ανασκαφικές εργασίες: Αίγιο (Οδός Πλαστήρα 7, Οδός Παναγιωτοπούλων 56, Οδός Κλεομένους Οικονόμου 24, Οδός Αγίων Αποστόλων 56, Οδός Αναγεννήσεως 1 - Κουλούρα, Οδός Ασημάκη Φωτήλα 25-27, Οικόπεδα Αιγίου). Παράδοση αρχαιοτήτων: Κούμαρι Αιγίου, Μάρμαρα Αιγιαλείας. Νομός Αιτωλοακαρνανίας. Μουσειακές εργασίες. Ανασκαφικές εργασίες: Στράτος, Ρούγα Παλιαμπέλων, Μόσχοβη Λουτρακίου Κατούνας, Στράτος, Αστακός, Παπαδάτες Μακρυνείας, Ναύπακτος (Οδός Ιλάρχου Τζαβέλλα, Οδός Φαρμάκη και 3ης Παρόδου Καρακουλάκη ή Τσώνη, Οδός Φαρμάκη και Βαρδακούλα, Οδός Πλαστήρα, Οδός Ν. Μπότσαρη και Ψαρρού 15, Οδός Μεσολογγίου, Οδός Νότη Μπότσαρη, Οδός Μαυρομάτη). Νομός Κεφαλληνίας. Μουσειακές εργασίες. Ανασκαφικές εργασίες: Κοινότητα Κομποθεκρατών (Θέση Φουντιέρα ή Μπαμπάνια), Κοινότητα Σάμης (Οδός Διχαλίω). Διαμορφώσεις - Περιφράξεις - Καθαρισμοί χώρων. Παράδοση αρχαιοτήτων: Ιθάκη (Σχ έδ. 1-7· Πίν. 56-66)	» 123-142
--	-----------

6η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Αναστηλωτικές - Στερεωτικές εργασίες. Νομός Αχαΐας: Αίγιο (Ναός Εισοδίων Θεοτόκου, Φρούριο Ρίου). Νομός Ηλείας (Ναός Παλαιοπαναγιάς στη Μανωλάδα, Φρούριο Χλεμούτσι). Νομός Κεφαλληνίας (Ναοί Αγίας Μαρίας Σουλάρων και Παναγίας Ρόγκων, Ναός Αγίου Γεωργίου Κοντογενάδας). Νομός Ζακύνθου (Ναός Παναγίας στο Βουγιάτο, Κωδωνοστάσιο ναού Υπεραγίας Θεοτόκου Κυψέλης, Κωδωνοστάσιο ναού Παναγίας Λαγκαδιώτισσας ΆΑ. Γερακαρίου), Μελέτες στερέωσης μνημείων (Ναός Παντοκράτορος στον Παντοκράτορα Ζακύνθου, Ναός Αγίου Σπυρίδωνος Βολιμών, Ναός Αγίου Ιωάννη στο Μαχειράδο, Ναός Αγίου Νικολάου του Μώλη, Ναός Αγίου Σπυρίδωνα στο Αργάσι). Διαμόρφωση αρχαιολογικών χώρων. Νομός Αχαΐας (Φρούριο Ρίου). Νομός Ζακύνθου (Φρούριο Ζακύνθου). Καθαρισμοί αρχαιολογικών χώρων: Ζάκυνθος. Συντήρηση εικόνων και τοιχογραφιών. Νομός Αχαΐας. Νομός Ηλείας (Μονή Φραγκαβίλλας στην Αμαλιάδα, Παλαιοπαναγιά Μανωλάδας). Νομός Ζακύνθου (Ναός Αγίας Μαρίας, Ναός Σωτήρος Λαγοπόδου). Περιοδείες-Επισημάνσεις μνημείων. Νομός Αχαΐας (Εβραϊκό τμήμα του Α' δημοτικού Νεκροταφείου Πάτρας, Χριστιανικές ταφές στο νεκροταφείο της Παναγίας στην Κάτω Αχαΐα, Ναός της Θεοτόκου στα Γαρδενά Αιγίου, Ναός Αγίων Θεοδώρων στο Βραχνί). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Αχαΐας: Αίγιο (Οδός Ανδρονόπουλου 2 και Πλατεία Μητροπόλεως), Αραχωβίτικα (Οικόπεδο Μαράτου). Νομός Ζακύνθου: Ζάκυνθος (Οδός Αγίας Άννης και Πικριδιωτίσης, Φρούριο Ζακύνθου). Νομός Κορίνθου: Αρχαία Κόρινθος (Οικόπεδο Κ. Μιχαλακόπουλου) (Σχ έδ. 1-4· Πίν. 67-73)	» 143-152
---	-----------

Θ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	Σελ.	152
ΙΑ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Καρύστου, Μουσείο Ερέτριας). Ανασκαφικές εργασίες: Μάνικα (Οικόπεδο Ζούση), Λευκαντί (Θέση Τούμπα), Ερέτρια (Κοτρώνι, Οικόπεδο Ευαγγελίου, Οικόπεδο Γ. Τάγκα), Αμάρυνθος, Στύρα, Λιμένας Αιδηψού (Θέση Άγιος Δημήτριος). Σκύρος (Οικόπεδο Δ. Βάχλα, Παλαμάρι, Οικόπεδο Μελέντη). Εργασίες συντήρησης. Παράδοση - Εντοπισμός θέσεων - Επισήμανση αρχαιοτήτων: Κύμη (Θέση Αγιόδρομος), Θέση Πλακάκια Μαλακώντα, Βασιλικό (Θέση Άγιος Κωνσταντίνος), Δύστος (Σχέδ. 1-8· Πίν. 74-80)	»	153-163
ΙΔ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Φθιώτιδας: Λαμία (Οδός Πατρόκλου, Οδός Αβέρωφ και Δροσοπούλου, Οδός Θερμοπυλών, Θέση Σανίδι), Στυλίδα (Οδός Βαλαωρίτου, Οδός Λαμίας ΙΙ, Οδός Λαμίας, Τείχος Αγίας Αικατερίνης), Λιμογάρδι (Αγρός Τσούκα), Αχινός (Οικόπεδο Αθαν. Μήτσου, Οικόπεδο Αθ. Χαρίση), Γλύφα (Θέση Φανός), Βαθύκοιλο, Υπάτη (Οικόπεδο Δ. Νικολάου, Βόρειο τείχος), Οίτη (Πυρά Ηρακλέους), Νέο Μοναστήρι (Οικόπεδο Νικ. Νατούδη), Αμφίκλεια, Μόδι (Θέση Σκαμνά), Κυρτώνη, Καλαπόδι, Πύργος Λιβανατών (Κύνος), Αταλάντη (Θέση Σπαρτιά, Οδός Κ. Βέλλιου, Οδός 28ης Οκτωβρίου, Οδός Πέλλης 55, Οδός Δουμπιάτη, Οδός Νικοτσάρα, Οικόπεδο Δημητρίου), Ρεγγίνι (Θέση Παλαιοκάστρα). Νομός Ευρυτανίας: Τοπολιάνα (Θέση Καστράκι). Διαμόρφωση - Προστασία αρχαιολογικών χώρων. Κηρύξεις αρχαιολογικών χώρων. Συντήρηση - Επανεκθεση αρχαιοτήτων. Εντοπισμός αρχαιοτήτων: Αταλάντη (Έργα ΔΕΗ). Ελληνοουστριακή ανασκαφή στην Ελάτεια (Σχέδ. 1-6· Πίν. 81-86)	»	164-182
Αλές	»	182-183
Αμφίκλεια: Δρυμαία, Τιθρώνιο, Ξυλικοί (Πίν. 87-88)	»	183-184
Ι' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	»	185
Δελφοί: Ναός του Απόλλωνα, Άλως του άρματος των Ροδίων (Παλυνολογία, Ανθρακολογία, Η νότια τομή, Η ανατολική τομή, Ο τομέας Α ΙΙΙ-Α ΙV), Ξυστός Γυμνασίου, Ρωμαϊκή Αγορά (Πίν. 89-92)	»	185-191
ΙΓ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Βόλου), Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Μαγνησίας: Διμήνι (Οικόπεδο Ν. Κωτσαλή, Οικόπεδο Γ. Τσακανίκα), Δημητριάδα (Οικόπεδο Νικ. Καρινάκη, Οδός Βόλου-Αθηνών 7, Οικόπεδο Α. Καράμπελα, Οικόπεδο Β. Γκουνταρά, Εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού ΔΕΥΑΜΒ), Βελεστίνο (Οδός Αγίου Χαραλάμπους και Αλκήστιδος, Οικόπεδο Τρ. Ζέρβα), Πλάτανος Αλμυρού (Αρχαία Άλος). Νομός Καρδίτσας: Άγιοι Θεόδωροι (Θέση Αμπέλια), Καλλίθηρο (Θέση «Ραγάζι»), Μητρόπολη (Οδός Αλέξανδρου Παπάγου). Αναστηλωτικές εργασίες. Νομός Καρδίτσας: Πρόδρομος (Κονάκι Μουφού-Μπέη). Συντήρηση μνημείων. Νομός Μαγνησίας: Διμήνι (Θολωτός Τάφος). Διαμορφώσεις. Νομός Μαγνησίας: Βελεστίνο (Αρχαίο τείχος). Ελληνοολλανδικό πρόγραμμα επιφανειακών ερευνών: Αλμυρός. Ελληνοϊταλικό πρόγραμμα επιφανειακών ερευνών: Βελεστίνο (Ύψωμα Μαλούκα ή Χαλκωδόνιο, Ύψωμα Προφήτης Ηλίας, Κοινότητα Γλαφυρών, Κοινότητα Καναλιών, Θέση Ντελή-Χάνι (Σχέδ. 1-7· Πίν. 93-100)	»	192-209
ΙΕ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Τρικάλων: Ζάρκο (Πλατιά Μαγούλα). Νομός Λάρισας: Νερόμυλοι Αγιάς (Αγρός Κωνστ. Βλαχοκόστα), Κόκκινο Νερό Αγιάς, Λάρισα (Οδός Γαλάτη 12). Περισυλλογή - Παράδοση αρχαιοτήτων. Νομός Τρικάλων: Άτραξ. Νομός Λάρισας: Κρανών, Πλατύκαμπος, Λάρισα, Σκοτούσα, Χυρετίες, Μάλλιοι, Άζωρος. Νομίσματα (Σχέδ. 1-4· Πίν. 101-104)	»	210-220

Γρεβενά	Σελ.	220
Θεσσαλία	»	220-221

7η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Αναστηλωτικές εργασίες. Νομός Καρδίτσας: Πεζούλα (Ναός Αγίου Παντελεήμονα), Καρύτσα (Μονή Πελεκητής), Λεύκη (Ναός Αγίου Γεωργίου), Δρακότρυπα (Μονή Αγίας Τριάδας), Καταφύγι (Μονή Πέτρας), Ορφανά (Ναός Αγίου Δημητρίου), Βατσούνια (Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου). Νομός Τρικάλων. Εργασίες συντήρησης. Νομός Λάρισας. Νομός Τρικάλων. Νομός Καρδίτσας. Νομός Φθιώτιδας. Νομός Ευρυτανίας. Νομός Μαγνησίας: Φθιώτιδες Θήβες. Στερεωτικές εργασίες - Διαμορφώσεις. Νομός Μαγνησίας. Περιοδείες -Καταγραφές μνημείων. Νομός Καρδίτσας: Κρανιά (Ναός Αγίου Γεωργίου, Ναός Παναγίας, Ναός Αγίας Τριάδας), Αστίτσα (Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου), Καρύτσα (Μονή Πελεκητής). Νομός Τρικάλων: Ανθούσα (Ναός Αγίας Παρασκευής), Αύρα (Ναός Αγίου Νικολάου), Νέα Ζωή (Ναός Αγίου Δημητρίου), Αμάραντος (Ναός Κοιμήσεως), Πιαλεία. Εντοπισμός μνημείων. Νομός Τρικάλων: Γαρδίκι (Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Μονή Αγίας Τριάδας), Καρυές (Ναός Αγίου Αθανασίου), Πυργετός (Ναός Αγίου Αθανασίου), Φήκη (Ναός Αγίου Νικολάου), Αρδάνι (Ναός Αγίου Νικολάου, Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου), Τρίκαλα (Χαμάμ), Ματονέρι (Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Ναός Αγίου Νικολάου), Χαλίκι (Ναός Αγίας Παρασκευής, Ναός Αγίου Γεωργίου, Ναός Προφήτη Ηλία), Ανθούσα (Ναός Αγίων Πάντων). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Μαγνησίας: Φθιώτιδες Θήβες (Οδός Τοπάλη και Ζαρίφη, Οδός Μαλτέζου, Οδός Ελευθερίας, Οδός Αγγελίδη, Οδός Ελληνικής Αεροπορίας), Παληά Βόλου (Οδός Σουλίου (τμήμα μεταξύ των οδών Λαχανά και Βελισσαρίου), Οδός Σουλίου (τμήμα μεταξύ των οδών Μητροπολίτου Γρηγορίου και Φρουρίου), Οδός Σουλίου (τμήμα μεταξύ των οδών Μητροπολίτου Γρηγορίου και Φερών), Οδός Σαρανταπόρου, Οδός Δοϊράνης, Οδός Κρέσνας (τμήμα μεταξύ των οδών Παπακυριαζή και Φρουρίου), Οδός Κρέσνας (τμήμα μεταξύ των οδών Φρουρίου και Μητροπολίτου Γρηγορίου), Οδός Βελισσαρίου (τμήμα μεταξύ των οδών Γρ. Λαμπράκη και Σαρανταπόρου), Οδός Βελισσαρίου (τμήμα μεταξύ των οδών Σαρανταπόρου και Σουλίου), Οδός Βελισσαρίου (τμήμα μεταξύ των οδών Σουλίου και Δοϊράνης), Οδός Βελισσαρίου (τμήμα μεταξύ των οδών Δοϊράνης και Κρέσνας), Οδός Παπακυριαζή (τμήμα μεταξύ των οδών Σαρανταπόρου και Σουλίου), Οδός Παπακυριαζή (τμήμα μεταξύ των οδών Σουλίου και Δοϊράνης), Οδός Παπακυριαζή (τμήμα μεταξύ των οδών Δοϊράνης και Αγίων Θεοδώρων), Οδός Φρουρίου, Οδός Μητροπολίτου Γρηγορίου (τμήμα μεταξύ των οδών Σαρανταπόρου και Σουλίου), Οδός Μητροπολίτου Γρηγορίου (τμήμα μεταξύ των οδών Σουλίου και Δοϊράνης), Οδός Μητροπολίτου Γρηγορίου (τμήμα μεταξύ των οδών Αγίων Θεοδώρων και Δοϊράνης), Οδός Μητροπολίτου Γρηγορίου (τμήμα μεταξύ των οδών Αγίων Θεοδώρων και Κρέσνας), Πλατεία ναού Αγίων Θεοδώρων). Νομός Λάρισας: Λάρισα (Οικόπεδο Κ. Καρανίκα, Οδός Πατρόκλου και Ρούσβελτ) (Σχ έδ. 1-2· Πίν. 105)

» 222-236

ΙΒ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ·ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες (Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων, Αρχαιολογική Συλλογή Άρτας, Αρχαιολογικό Μουσείο Νικόπολης). Ανασκαφικές εργασίες - Εντοπισμός αρχαίων μνημείων. Νομός Ιωαννίνων (Κοιλάδα Δολιανών). Νομός Άρτας (Οδός Ρωγών, Οδός Αράχθου και Ελευθ. Βενιζέλου, Οδός Περικλέους και Ραδοβυζίων, Οδός Περικλέους, Δημοτική οδός, Οδός Βασ. Πύρρου 37, Οδός Τζουμέρκων 29, Γωνία οδών Τζουμέρκων και Ανεμομύλων, Οδός Κομμένου 127, Οδός Μελανέως, Οδός Αγ. Παρασκευής 3, Οδός Αμβρακίας 25). Νομός Πρέβεζας: Αρχαία Νικόπολη (Αγροτεμάχιο αριθ. 102), Κοινότητα Μεσοποτάμου. Νομός Λευκάδας: Καρυώτες (Οικόπεδο Δημ. και Στέφ. Βλάχου). Καθαρισμοί - Στερεώσεις - Αποτυπώσεις μνημείων. Νομός Ιωαννίνων. Νομός Άρτας. Νομός Πρέβεζας: Αρχαία Νικόπολη (Αγροτεμάχια αριθ. 188 και 189, Αγροτεμάχιο αριθ. 206). Παράδοση - Περισυλλογή αρχαιοτήτων. Νομός Ιωαννίνων. Νομός Πρέβεζας: Βούλιστα Παναγιά, Αρχαία Νικόπολη, Χερσόνησος Αγίου Θωμά, Άκτιο. Πανεπιστημιακές ανασκαφές - Συστηματικές έρευνες (Σχ έδ. 1-10· Πίν. 106-116)

» 237-257

8η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες. Στερεωτικές - Αναστηλωτικές εργασίες. Νομός Άρτας: Κορωνησία (Ναός Γενεσίου Θεοτόκου). Νομός Κερκύρας: Κέρκυρα (Ναός Αγίου Σπυρίδωνα), Κρήνη (Αγγελόκαστρο), Κορακιάνα (Ναός Αγίου Αθανασίου). Καταγραφές - Περιοδείες - Εντοπισμός μνημείων. Νομός Ιωαννίνων: Βουνοπλαγιά (Ναός Αγίου Δημητρίου), Λοφίσκος (Ναός Κοίμησης Θεοτόκου), Μέτσοβο. Νομός Άρτας: Κορωνησία, Συκιές (Ναός Αγίας Θεοδώρας). Νομός Κερκύρας: Κέρκυρα (Ναός Αγίας Τριάδας, Ναός Τριμάρτυρος, Ναός Ταξιάρχη Μιχαήλ, Ναός Αγίου Ισαύρου), Γουβιά (Ναός Αγίου Λουκά), Άνω Κορακιάνα (Ναός Αγίου Αθανασίου), Κρήνη (Αγγελόκαστρο). Παράδοση αρχαιοτήτων. Νομός Ιωαννίνων (Θησαυροί). Συντήρηση εικόνων και τοιχογραφιών. Νομός Ιωαννίνων. Νομός Άρτας. Νομός Κερκύρας (Εργαστήριο συντήρησης Μουσείου Αντιβουνιάτισσας). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Ιωαννίνων: Νησί Ιωαννίνων (Μονή Ελεούσας). Νομός Άρτας: Άρτα (Οδός Μπιζανίου, Οδός Ρωγών, Οδός Σουλίου). Νομός Κερκύρας: Κέρκυρα (Ναός Παναγίας Αντιβουνιάτισσας). Νομός Αιτωλοακαρνανίας: Ναύπακτος (Οδός Ανδρεοπούλου, Οδός Τζαβέλλα 1) (Σχ έδ. 1-5· Πίν. 117-128) Σελ. 258-280

Η' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες (Αρχαιολογικό Μουσείο Κέρκυρας, Μουσείο Ασιατικής Τέχνης). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Κερκύρας: Κέρκυρα (Παλαιόπολη, Οικόπεδο Κουρμουλή-Κασφίκη, Οικόπεδο Κοκοτού, Οικόπεδο Κατέχη), Φιγαρέτο (Οικόπεδο Μικάλεφ, Οικόπεδο Γιαννιώτη, Οικόπεδο Βορδόχειλα, Οικόπεδο Βλάσση, Οικόπεδο Κρεμόνα), Γαρίτσα (Οδός Κύπρου 2, Οικόπεδο Κρητικού, Οικόπεδο Ανδριώτη), Έρμονες (Οικόπεδο Μέξα, Οικόπεδο Παντελιού, Οικόπεδο Τζίμα). Νομός Θεσπρωτίας: Γιτάνη (Κτίριο Β), Σμέρτο, Καρτέρι (Εργασίες ΟΤΕ, Οικόπεδο Βασιλείου). Διαμόρφωση αρχαιολογικών χώρων. Νομός Κερκύρας: Κέρκυρα. Νομός Θεσπρωτίας (Σχ έδ. 1-6· Πίν. 129-130) » 281-300

Εντατική υπήρξε η εργασία στον τομέα συντήρησης των ψηφιδωτών. Δεκάδες τεμάχια αποκολλημένων ψηφιδωτών (από την Υπάτη, Αταλάντη, παραλία Πελασγίας) επανατοποθετήθηκαν σε ειδικά τελάρια αλουμινίου με νέο κονίαμα. Για το σχεδιασμό των ψηφιδωτών κατασκευάστηκε ειδικός πάγκος, ενώ η προσωρινή έκθεση φύλαξης τους στην αποθήκη Λαμίας έγινε σε ιδιαίτερο χώρο και πάνω σε ειδικό κάθετο μηχανισμό. Σχεδιαστικά αποδόθηκαν τα ψηφιδωτά από την Υπάτη⁴⁷ και τη Λαμία⁴⁸.

Παράλληλα, προχώρησε η καταγραφή, φωτογράφιση και σχεδίαση του υλικού των αποθηκών, έργο που λαμβάνει μία αύξουσα προτεραιότητα εν όψει του 1992.

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Αταλάντη

Έργα ΔΕΗ

Κατά το 1990, σε σκάμματα που άνοιξε η ΔΕΗ στην Αταλάντη, παρατηρήθηκε σποραδικά η ύπαρξη κάποιων αρχαίων που αναφέρονται εδώ ως απλές ενδείξεις για τη μελλοντική έρευνα των εκατέρωθεν ακινήτων.

Στην οδό Αίαντος Λοκρού και 25ης Μαρτίου (προ του καταστήματος Κουκουβή)⁴⁹ βρέθηκαν δύο τοίχοι, μεικτής τοιχοποιίας, με κατεύθυνση ΒΑ.-ΝΔ., οι οποίοι εδράζονται σε δάπεδο από κονίαμα.

Στη συνέχεια, στην οδό Αίαντος Λοκρού βρέθηκε κομμάτι πήλινου αγωγού (0,50xδιάμ. 0,16 μ.), άλλο δάπεδο με κονίαμα (1,20x0,40 μ.) και στη γωνία με την οδό 28ης Οκτωβρίου, η γωνία δύο ημικατεστραμμένων τοίχων, επίσης πάνω σε δάπεδο με κονίαμα. Από το σημείο αυτό περισυλλέχθηκαν όστρακα, θραύσματα γυάλινων αγγείων και σιδερένια καρφιά.

Επίσης στην οδό 28ης Οκτωβρίου βρέθηκε άλλος πήλινος αγωγός και στη γωνία της οδού αυτής με την οδό Μελεάγρου άλλος τοίχος μεικτής τοιχοποιίας, ο οποίος προεκτείνονταν κάτω από το προαύλιο του ναού των Αγίων Θεοδώρων. Τοίχος με χυτή τοιχοποιία βρέθηκε και στην οδό 25ης Μαρτίου 30 και Θεοφανοπούλου, όπου περισυλλέχθηκαν και πολλά εφυαλωμένα όστρακα, ενώ στην οδό Θεοφανοπούλου αποκαλύφθηκε και τμήμα τοίχου κτισμένου με πωρόλιθους.

Τα σπαράγματα αυτά αρχαίων έχουν εξαρτηθεί τοπογραφικά από σταθερά σημεία.

Π. ΠΑΝΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΟΑΥΣΤΡΙΑΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΑΤΕΙΑ

Συνεχίστηκε και κατά το 1990 η ανασκαφή του μυκηναϊκού νεκροταφείου στην Ελάτεια από 20/8 - 28/9/90. Ερευνήθηκαν συνολικά 15 τάφοι. Από αυτούς οι πέντε ανήκουν τυπολογικά στην κανονική μορφή των μυκηναϊκών θαλαμωτών τάφων με δρόμο, στόμιο που έφραζε με ξερολιθιά και θάλαμο (τύπος α)⁵⁰. Στα τοιχώματα των δρόμων και αυτών των τάφων υπήρχαν κόγχες για πρωτογενείς ή δευτερογενείς ταφές. Λάκκοι εξάλλου στο δάπεδο των θαλάμων, μερικοί καλυμμένοι με πλακερές πέτρες, χρησίμευσαν επίσης για δευτερογενείς κυρίως, αλλά και πρωτογενείς ταφές.

Τρεις τάφοι ήταν του σπηλαιώδους ακανόνιστου τύπου (τύπος Β)⁵¹. Το νέο στοιχείο ως προς τους τάφους του τύπου αυτού υπήρξε η διαπίστωση ότι τέτοιοι δεν κατασκευάστηκαν μόνον κατά τους υπομυκηναϊκούς χρόνους, αλλά και κατά την ύστερη πρωτογεωμετρική εποχή και τα έθιμα ταφής που απεικονίζουν είναι τα ίδια όπως αυτά των υπομυκηναϊκών.

Μία ιδιαίτερη περίπτωση αποτέλεσε ένας τάφος (Πίν. 86 α), ο οποίος μολονότι είχε ένα εντυπωσιακό καλοφτιαγμένο και μακρύ δρόμο με επιμελημένη πρόσοψη κατέληγε σε ένα μικρό ακανόνιστο σπηλαιώδη θάλαμο. Ο τάφος αυτός, με βάση ένα μεγάλο αμφορέα που βρέθηκε μέσα στον υποτυπώδη θάλαμο, χρονολογείται στους υπομυκηναϊκούς χρόνους.

Όπως και κατά το παρελθόν είχε διαπιστωθεί, μερικοί τάφοι είχαν επαναχρησιμοποιηθεί κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους, όταν έθαψαν πάνω από τις πεσμένες ήδη τότε οροφές.

Τα ευρήματα ήταν άφθονα κυρίως στους τάφους του τύπου α και βεβαιώνουν τα συμπεράσματα σχετικά με τη χρονολόγησή τους που είχαν εξαχθεί από τις προηγούμενες ανασκαφικές δραστηριότητες. Ως προς τα έθιμα ταφής και οι νέοι τάφοι δεν παρέχουν διαφορετική εικόνα από εκείνων των παρελθόντων ετών.

Κατά το 1990 άρχισε επίσης ο καθαρισμός και η απομάκρυνση όλων των επιφανειακών επιχώσεων του ανασκαπόμενου τομέα μέχρι το στέreo, το οποίο εδώ είναι ένα ασβεστολιθικό μαλακό πέτρωμα που χρησιμοποιήθηκε σε μεταγενέστερους χρόνους (ύστερους ελληνοιστοϊκούς-ρωμαϊκούς) ως οικοδομικό υλικό. Αυτό συνάγεται από το γεγονός ότι κατά τον καθαρισμό βρέθηκαν ίχνη αρχαίων λατομύσεων και μερικοί λιθόπλινθοι, που δεν είχαν τελείως αποκοπεί από το σώμα του ασβεστόλιθου (Πίν. 86 γ).

47. ΑΔ 40 (1985): Χρονικά, σ. 162-163.

48. ΑΔ 43 (1988): Χρονικά, σ. 234· βλ. παραπάνω θέση Σανίδι.

49. ΑΔ 44 (1989): Χρονικά, σ. 177.

50. ΑΔ 43 (1988): Χρονικά, σ. 229 κ.ε.: 44, ό.π., σ. 175.

51. ΑΔ 43, ό.π.: ΑΔ 44, ό.π.

Η επαναχρησιμοποίηση μερικών θαλαμωτών μυκηναϊκών τάφων κατά τους ύστερους ελληνοιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους βεβαιώθηκε και κατά το 1990, κυρίως πάνω από τάφους των οποίων η οροφή είχε καταπέσει, όπως π.χ. στην περίπτωση του τάφου LXII, ο οποίος είναι και ο μεγαλύτερος και πλουσιότερος από όλους τους μυκηναϊκούς τάφους που έχουν μέχρι τώρα βρεθεί στο Αλωνάκι.

Τα κινητά ευρήματα από τους τάφους ήταν πλούσια και εκτός των συνήθων ποσοτήτων οστράκων κινήθηκαν κατά κανόνα στους συνήθεις τύπους, όπως αγγεία, χάλκινα κοσμήματα (δακτυλίδια, σφηκωτήρες, ενώτια), εξαρτήματα ενδυμασίας (περόνες, πόρπες, επιρράμματα), χρηστικά αντικείμενα (τριχολαβίδες, βελόνες, μαχαίρια (Πίν. 86 β), μαχαιροπέλεκυς, οπέας) και όπλα (αιχμή δόρατος, ξίφος), χάνδρες από διάφορα υλικά (υαλόμαζα, χρυσό, φαγεντιανή, ορεία κρύσταλλο, καρνεόλη, στεατίτη, χαλκό), οστείνια αντικείμενα (περόνες, χτένα, πλακίδιο), σφραγιδόλιθοι από διάφορες ύλες (στεατίτη, υαλόμαζα, ορεία κρύσταλλο, καρνεόλη), περίαπτα (από λίθο, χαλκό, στεατίτη), ειδώλια (τύπου Ψ και Φ), μεγάλος αριθμός κουμπιών διαφόρων τύπων από στεατίτη, σφονδύλια από πηλό, λίθινα εργαλεία (ακόνες) και άλλα μικροευρήματα.

Μέσα όμως στο πλήθος των ευρημάτων ξεχωρίζουν τρία υψίστου ενδιαφέροντος και από άποψη μορφής και από εκείνη των ιστορικών πληροφοριών που μας δίνουν. Πρόκειται για ένα χρυσό δακτυλίδι, στη σφενδόνη του οποίου παριστάνεται θρησκευτική τελετουργία. Η παράσταση παραπέμπει σε μινωικές τελετές και τεχντροπία. Το δακτυλίδι πρέπει να είναι εισηγμένο και η πιθανή χρονολόγησή του ανάγεται στην ΥΕ ΙΙΑ περίοδο. Το δεύτερο εντυπωσιακό εύρημα είναι ένας όρμος (κολιέ) με χάνδρες από στεατίτη και χρυσό εναλλάξ και στο κέντρο ένα περίαπτο από στεατίτη. Χάνδρες και περίαπτο έχουν εγγάρακτη διακόσμηση και η χρονολόγησή τους στο τέλος της ΥΕ ΙΙΙΓ ή την υπομυκηναϊκή περίοδο φαίνεται πιθανότερη. Παρόμοιος όρμος και περισσότερα περίαπτα του ίδιου τύπου βρέθηκαν επίσης κατά το 1990, γεγονός που είναι αξιοσημείωτο με δεδομένο ότι τέτοια περίαπτα και όρμοι δεν είναι γνωστά από άλλα μυκηναϊκά νεκροταφεία, όσον μας επιτρέπεται να συμπεράνουμε από τη βιβλιογραφία. Το πιο ενδιαφέρον ίσως εύρημα της μέχρι τώρα ανασκαφικής δραστηριότητας αποτελούν τα τρία ειδώλια του τάφου LVIII, τα οποία από πλευράς τύπου έχουν χαρακτήρα μυκηναϊκό, από πλευράς όμως λεπτομερειών και έκφρασης και σύμφωνα με την κεραμική που βρέθηκε μαζί τους, ανήκουν στους «σκοτεινούς αιώνες». Τα ειδώλια, των οποίων παράλληλα δεν μαρτυρούνται αλλού, είναι από μόνα τους μια πηγή πληροφοριών για τη συνέχεια του

μυκηναϊκού πολιτισμού και τις θρησκευτικές απόψεις της εποχής τους.

ΦΑΝΟΥΡΙΑ ΔΑΚΟΡΩΝΙΑ - SIGRID DEGER JALKOTZY

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΛΕΣ

Μεταξύ 2 Ιουλίου και 10 Αυγούστου 1990, πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες ανασκαφές στις Αλές. Οι ανασκαφές αυτές, που αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου προγράμματος έρευνας και ανασκαφής στην ανατολική Λοκρίδα, τελούν υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Cornell και διευθύνονται από τον καθηγητή John E. Coleman. Η χρηματοδότησή τους γίνεται από το National Endowment for the Humanities και από το Institute for Aegean Prehistory. Οι ανασκαφές του 1990 είχαν ως επίκεντρο τις πρωιμότερες και υστερότερες κατοικήσεις στο χώρο, δηλαδή τις νεολιθικές και ύστερες ρωμαϊκές-πρώιμες βυζαντινές. Στις ανασκαφές αυτές συμμετείχαν οι: Mary Eliot, συνεργάτης-διευθύντρια και επόπτης τομών, Nancy Cooper, αρχιτέκτων, Melodie Domurad, Clark Walz και Δημήτρης Σάγιας, επόπτες τομών, Karen Lichtenbaum, υπεύθυνη αρχείου, Matthew Footer, φωτογράφος, Amand Sutherland, συντηρήτρια, Cheryl Haldane, υπεύθυνη επίπλευσης, Patricia Merkley, γεωλόγος, Andrew Heafitz, αεροφωτογράφος, Leslie Hammond, βοηθός αρχιτέκτονα και 13 επιπλέον εθελοντές και φοιτητές από το Cornell και άλλα πανεπιστήμια.

Η ανασκαφή διενεργήθηκε μέσα στο ατείχιστο τμήμα της ακρόπολης των Αλών. Το διάστημα από 2-6 Ιουλίου διατέθηκε για καθαρισμό και προετοιμασία, ενώ η καθαυτή ανασκαφή διήρκεσε πέντε εβδομάδες, από τις 9 Ιουλίου έως τις 10 Αυγούστου. Ανασκάπτονταν τέσσερις τομές ταυτόχρονα που απασχολούσαν ανάτατο αριθμό 10 εργατών.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η καταγραφή, η ακρόπολη χωρίστηκε σε 10 περιοχές που χαρακτηρίζονται με τα γράμματα Α, Β, C, κτλ. Οι ανασκαφές διενεργήθηκαν στις περιοχές Α, Β, C, F, G και Η.

Έγιναν δοκιμαστικές τομές στις περιοχές (Α, Β, F, G και Η) προκειμένου να διαπιστωθούν τα όρια της νεολιθικής τούμπας που βρίσκεται κάτω από τα κλασικά και μεταγενέστερα κατάλοιπα. Οι τομές δείχνουν ότι η τούμπα δεν εκτεινόταν τόσο προς ΝΔ. όσο η μεταγενέστερη ακρόπολη. Στις περιοχές Α και Β οι ύστερες νεολιθικές εναποθέσεις βρίσκονται κάτω ακρι-